

URL:<https://medcom.unba.org.ua/publications/5726-pravovi-mehanizmi-rozshirennya-dostupu-dolikuvannya-brendovimi-ta-generichnimi-likars-kimi-zasobami-v-ukraini.html> (дата звернення 29.10.2020 року).

Кашапова Наїля Русланівна

лікар-інтерн зі спеціальності «Судово-медична експертиза»
Інститут післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця

Басараб Яна Вікторівна

Лікар-інтерн зі спеціальності "Судово-медична експертиза"
Інститут післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця

Науковий керівник:

Плетенецька Аліна Олександрівна

кандидат медичних наук

доцент кафедри судової медицини та медичного права

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

ПРОБЛЕМА ЗАХВОРЮВАНOSTІ COVID-19 СЕРЕД ПРАЦІВНИКІВ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТНИХ ЗАКЛАДІВ

Пандемія COVID-19, з якою ми зараз стикаємось у всьому світі, є, безсумнівно, надзвичайною ситуацією, яка наражає всіх медичних працівників ризику серйозної інфекції. Персонал бюро судово-медичної експертизи, який працює в секційній залі, має високий ризик контакту з інфікованим матеріалом при роздяганні та розтині трупів. Від трупа неможливий повітряно-крапельний шлях передачі, але не виключена передача через виділення тілесних рідин, переміщення та транспортування.

З власних спостережень працівники бюро судово-медичної експертизи суворо дотримуються стандартних заходів захисту лише у випадках з документально підтвердженим COVID-19. У всіх інших випадках працівники нехтують засобами індивідуального захисту.

Незважаючи на те, що серед працівників бюро судово-медичних експертиз були випадки зараження на COVID-19 з подальшою самоізоляцією, на даний момент відсутні дослідження та наукове підтвердження щодо можливості зараження на COVID-19 від трупа. Навіть перший випадок про зараження та смерть від вірусу у Таїланді судово-медичного експерта, був пізніше спростованим авторами за відсутністю наукового підтвердження [1].

До вашої уваги декілька досліджень стосовно життєздатності вірусу у трупному матеріалі. Дослідницькою групою в Університеті Фіренце (Італія) було встановлено, що мазки взяті у деяких трупів, які зберігалися у холодильнику при температурі від 0 до 4°C дали позитивний результат при проведенні тестування через кілька днів (7-14 днів) після смерті [2].

Дослідницькою групою Крістіана Скока та Сігурда Лакса кафедри патології лікарні Грац II, Академічної навчальної лікарні Медичного університету Граца та лабораторії молекулярної діагностики Медичного університету Граца (Австрія) було вивчено 28 трупів пацієнтів з діагнозом COVID-19, з яких 19 пройшли розтин. Усі включені пацієнти відповідали критеріям ВОЗ щодо COVID-19. Мазки брали посмертно під час розтину з ротоглотки, обох легень, кишківника, жовчного міхура та мозку. Вірусну РНК виявляли частіше в легенях та ротоглотці, ніж у кишечнику. Послідовні мазки з ротоглотки дали позитивний результат до 128 годин після смерті. Отже, оскільки вірусну РНК все ще можливо виявити через кілька днів після смерті, не можна виключати її потенційну вірулентність [3].

Спираючись на вищезгадані дослідження, всі тіла, крім тих, мазки яких дали негативний результат методом ПЛР, під час пандемії COVID-19, слід вважати потенційно інфікованими та впроваджувати всі заходи індивідуального захисту встановлені протоколом МОЗ.

Список використаних джерел

1. Sriwijitalai, W. & Wiwanitkit, V. (2020). Corrigendum to "COVID-19 in forensic medicine unit personnel: Observation from Thailand" [J Forensic Legal Med 72 May 2020, 101964] *Journal of Forensic and Legal Medicine Vol 72, May 2020, 101967. doi: 10.1016/j.jflm.2020.101967*
2. Pradella, F., Bianchi, I., Vitale, G. & Pinchi, V.(2020). A contribution for the forensic odontologist's safety in the autopsy room. *JFOS - Journal of Forensic Odonto-Stomatology Vol 38 n. 1 May 2020, 48-49. Retrieved from http://www.iofos.eu/?page_id=1149*
3. Skok, K., Stelzl, E., Trauner, M., Kessler, H. & Lax, S. (2020). Post-mortem viral dynamics and tropism in COVID-19 patients in correlation with organ damage. *Virchows Archiv (2020). doi: 10.1007/s00428-020-02903-8*

Кириченко Олена Олександрівна

лікар-судово-медичний експерт
відділу судово-медичної експертизи трупів
Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ НЕНАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ З ПІДОЗРОЮ НА COVID-19 В УКРАЇНІ

В останній час в Україні збільшується кількість випадків ненадання медичної допомоги хворим із підозрою на COVID-19. Найчастіше це відбувається шляхом відмови від шпиталізації хворих, у зв'язку з відсутністю позитивного тесту на COVID-19 на момент огляду. Бригади швидкої медичної допомоги під час приїзду за викликом лише відбирають зразки для лабораторного підтвердження на COVID-19 і таким чином залишають хворого вдома, який декілька днів повинен чекати на результати аналізу. В деяких випадках хворі помирають в домашніх умовах, так і не дочекавшись результату аналізу. Згідно чинного законодавства України, трупи таких осіб направляються на судово-медичну експертизу для встановлення причини смерті. Під час судово-медичної експертизи найчастішою причиною смерті у таких випадках стають захворювання з боку серцево-судинної системи – інсульт, ішемічна хвороба серця, атеросклероз та інші. В деяких випадках причиною смерті стають захворювання з боку дихальної системи, наприклад, двостороння пневмонія.

Згідно ст. 139 Кримінального кодексу України ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, карається кримінальною відповідальністю у вигляді штрафу, звільнення з посади або громадськими та виправними роботами до 2-х років. Частина 2 цієї статті передбачає обмеження волі на строк до 4-х років або позбавленням волі на строк до 3-х років, у випадку тяжких наслідків або смерті хворого [1].

У вищезгаданих випадках смерті простежується причинно-наслідковий зв'язок між настанням смерті та відсутністю своєчасної кваліфікованої медичної допомоги, що може бути відмічено у висновках судово-медичної експертизи. Як правило, слідчі такі питання не ставлять, але згідно ст. 69 Кримінального процесуального кодексу України судово-медичні експерти мають право викладати ці факти у висновках, якщо вони мають значення для кримінального провадження та з приводу яких питання не були поставлені [2].

У своїх поясненнях медичні працівники, як правило, посилаються на відомчі розпорядження, внутрішні інструкції, вказівки керівництва та інше, намагаючись видати їх за поважні причини, на підставі яких хворим відмовляється шпиталізація у випадках підозри на COVID-19.

Слід нагадати, що найвагомим нормативно-правовим документом в Україні є «Основи законодавства України про охорону здоров'я», який визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні [3]. У ст. 78 «Основ...» серед переліку професійних обов'язків медичних працівників є надання своєчасної та